

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vin
L.

Teaterby

ADLERCREUTZ VID SIIKAJOKI

DRAMATISK EPISOD

FRÅN FINSKA KRIGET 1808—1809

AF

F. ADOLPH CARLSTRÖM

UPPFÖRD VID SÄLLSKAPET CONCORDIAS HÖGTIDSSAMMANKOMST

DEN 6 NOVEMBER 1897

UNIVERSITETS
BIBLIOTEKET
LUND

STOCKHOLM, VÅRT LANDS TRYCKERI, 1897.

ADLERCREUTZ VID SIIKAJOKI.

PERSONER.

ADLERCREUTZ, generaladjutant vid finska armén.

LANGE, hans adjutant, löjtnant vid Nylands bataljon.

SCEN.

Generalens högkvarter vid Siikajoki. Det inre af en gammaldags finsk bondstuga. I midten af rummet ett bord, belastadt med kartor och depescher, till höger en enkel militärbädd och till venster en dörr. Vid dörren vedträn och ris i en hög.

Generalen sitter vid bordet med hufvudet lutadt mot händerna och stirrar dystert framför sig, under det att man i fjärran hör tonerna från Björneborgsmarschen, hvilka slutligen dö bort.

ADLERCREUTZ:

Det är ej möjligt?! . . .

Är väl allt förbi?! . . .

Har detta narrspel än ej nått sitt slut? . . .

Ack nej! . . .

Jag vet ej råd! Allt hopp är ute! . . .

Lik hjorten, som af jägarns koppel hetsad,
sin tillflykt till den mörka skogen tar,
så springa vi för fiende knappt skådad.

Soldaten gråter, rasar, tigger blott om strid,
om strid för fosterland, för hem och allt,
men nej, mot *norr* går färden dock alltjämt!

Vid polens krets, ibland dess snö och isar,
där endast härskar evig, evig natt,

ja, där i nejder knappt af män'skor kända
vi kanske slutligen få göra halt;

kanske ock därifrån vi måste hasta
vid blotta ropet: »Fienden är här!»

Men hvarför springa vi väl då som narrar?

Hvarför ej hålla stånd, dra blankt en gång?

Och jublande oss uti striden kasta?

Vi sprungit nog. I världshistorien ej
man ännu skådat maken till reträtt.

Hvem står till svars därför? Hvems är väl felet?

Jo, fältmarskalkens, endast hans det är.

(Stiger upp och går några hvarf kring scenen.)

Hur annorlunda vore det ej nu,

om gamle Klercker än befälet förde!

Han är en man af äkta skrot och korn,
en man utaf den gamla finska stammen.

Fast åren strött sitt silfver på hans hjässa,

en ynglings mod dock lågar ur hans blick
och hjältens kråft bor i hans ädla hjärta.

(Med hänförelse.) Med *honom!* Ja, då stode vi
ej här,

då vore Finland ännu ej förloradt,
då hade Sveaborg ej fallit fegt,
förrän en kula stött emot dess vallar;
ja, då, *då* hade svek, förräderi
ej in bland våra leder så sig smugit! . . .

Sex tusen man vid Tavasthus han samlat
att våga mot Kamensky en batalj.
Men nej, han fick ej föra oss i elden
fast han sitt gamla hufvud bjöd som pant
att seger skulle våra fanor kröna,
ty fältmarskalken själf befålet tog,
och marschen började, — men ej mot ryssen —
mot norr den gick, och nu vi äro här,
ej många dagars marsch från svenska gränsen.
Det blir *hans* sak som detta tåg fört an,
att en gång svara för den skam, den nesa,
som drabbat oss . . .

Men ack, han främling är,
ej son af detta undersköna land!
Vi kunnat kämpa, lida, allt fördraga
för detta Finland, för vårt fosterland;
vi kunnat ge vårt blod till sista droppen
och stupa gladt på drifvans kalla bädd,
men han, har han väl blick, har han väl hjärta
för vår förtviflan, för soldatens harm?
Säg, har väl han umburit och försakat,
har han väl tagit del i allas nöd?

O, nej! Hans mages lugn får icke störas,
 hans nerver ej af strid oroas få!
 Han därför ock är ständigt stadd på resa
 När ryssens förtraf rycker an mot oss.

(Sätter sig vid bordet.)

Jag gjort i dag ett nytt försök, det sista,
 jag honom bad, besvor att hålla stånd
 och göra front! . . . Men endast samma svar:

»Det går ej! Öfvermakten är för stor!»

»I forna dar, då ställdes en mot tio
 och nu knappt en mot två», invände jag.

Då tog han eld, brast sedan hånfullt ut:

»Jag ber, herr general, betänken Eder,
 hvem för befälet här, Ni eller jag?»

Jag ej begärt Ert råd, *jag* vet nog tiden,
 när den *mig* synes lämpligast att slåss.

Men är *Ni* trött af marschens vedermödor,
 så stanna gärna, hvila ut en stund.

Ni bildar eftertruppen med ert folk,

och nu farväl!» . . . Sen gick han till karossen.

Nu är jag öfvergifven, ensam kvar,

von Döbeln nyss i vredesmod mig lämnat;

långt bort i fjärran ha förklingat ren,

den Björneborgska marschens stolta toner.

(*Vredgad.*) Skall så en vekling lasta tappre män?

(*Springer upp.*) Vid Gud, jag skall ej lida denna
 smålek!

När denna sista plikt är fylld, min här

i säkerhet till högkvarteret föra,

jag öfverlämnar mitt befäl åt den,

som syns mer lämplig för ett dylikt narrspel.

Jag har fått nog, *jag* vill ej tadlas mer,

att för mitt fosterland mitt hjärta ömmar!
 Och när jag tagit afsked? Säg, hvad sker,
 när jag ej finnes att besvärja stormen!
 Då brusa myteriets vågor högt
 och allt förloradt är, allt är förbi.
 Förbi?! — Ty för min syn med eldskrift tecknad
 jag ser det arma, arma Finlands dom!

Ett hopp jag hyst, ett hopp om bättre tider,
 en aning, som dock tycks besvikas nu,
 ty när i natt jag på mitt läger låg
 af vakor och af marschens mödor tröttad,
 jag drömde eller kanske ock jag såg en syn,
 ty ej jag vaken var och sof ej heller;
 jag låg liksom i dvala djupt försänkt.
 Ett fält sig tedde klädt i vinterskrud,
 där marken täcktes utaf höga drifvor,
 och i dess midt en liten älf flöt fram,
 hvaröfver kölden lagt en hållfast brygga.
 Uppå dess is *en* här stod ställd till strid,
 den andra ryckte an i täta massor
 och ledaren bar Kulneffs kända drag.
 Liksom en stormil bröt han ned mot stranden
 att krossa skaran i ett enda slag.
 Den vek dock ej ett steg. En salva small,
 ett högt hurrah, med fällda bajonetter
 den störtade mot ryssarnes kolonn.
 Och kampen hetsig blef och drifvan glödde,
 bestänkt med purpurglans, bestänkt med blod,
 men snart var ryska styrkan vräkt till baka
 och i en vild och hejdlös flykt förspridd.
 Det föreföll mig, som om segrarne

den finska uniformens färger buro,
men ack, det var en villa blott, en dröm!

(Buller och rop bakom scenen, A. stannar och lyssnar förvånad).

Hvad nu?

LÖJTNANT LANGE (*störtar in*).

Herr general! . . .

ADLERCREUTZ (*lugnt*).

Nå, hvad står på?

Hvi detta larm och hvarför Eder ifver,
Har myteri i hären brutit lös?

LANGE.

Gen'ral, hvar stund är dyr, vi måste skynda,
ty strax . . .

ADLERCREUTZ.

Och hvarför då, om jag får be?

LANGE.

Hör! Hör Ni ej där bort i fjärran skotten
från ryska förtruppen som rycker an,
knappt två mil härifrån står hufvudstyrkan.
Vi måste bort, bort medan än är tid . . .

ADLERCREUTZ.

Hvad, herre, är Ni feg?

LANGE (*häftigt*).

Herr general,
jag *finne* är, det svaret är till fyllest.
Jag trodde endast att som förr vi skulle
undvika fienden . . .

ADLERCREUTZ.

Var lugn, min vän,
Jag ville pröfva blott om än fins mod
i finska hjärtan, och jag ser det finnes.
Vet Ni hur stark den ryska styrkan är.

LANGE.

Den är jämnt dubbla vår — tre tusen man.

ADLERCREUTZ.

Hvem för befålet där, säg!

LANGE.

Öfverste Kulneff!

ADLERCREUTZ

(för sig) Min dröm!

(högt) Ja, Ni har rätt, vi måste skynda,
ty som en hvirfvelvind han stormar an.
Sänd strax ett ilbud, en kurir till Döbeln,
(han än ej hunnit långt), och honom bed
att genast vända om och ila hit.
ty säg, här stundar strid.

LANGE.

Skall ske, gen'ral! *(Går ut men kommer genast in igen.)*

ADLERCREUTZ *(tvekande)*.

Skall jag försöket våga, våga strida?
Jag bryter emot ordres! Det kan stå
mig dyrt, det kan mitt hufvud kosta.
(Beslutsamt) Välan, välan, så må det falla då
om fosterlandets välfärd så det kräfver.

(Till Lange) Herr löjtnant, stunden äntligen är när,
 då all vår skam och nesa skall utplånas;
 i dag vi göra slut på vårt besvär!

LANGE.

Jag tackar Er i hela härens namn!

ADLERCREUTZ.

Ställ upp till strid, låt samla mina skaror,
 betänk här gäller segra eller falla!
 Jag litar på ert mod, er tapperhet,
 förtrösten I på mig och allt går väl!

LANGE *(med värme)*.

Ja lita Ni på oss, ty ej vi svika
 en sådan chef som Ni. För Er hvar man
 med glädje kämpar, blöder, offerar lifvet!

(ut.)

*(Utanför höras hurra- och lefverop. Adlercreutz spänner
 om sig sin värja, fattar sin hatt och går mot förgrunden. I
 fjärran höres Björneborgsmarschen.)*

ADLERCREUTZ.

Till sist förrän jag går till stridens larm,
 Dig världars store härskare jag beder,
 Ditt bistånd skänk, gif styrka åt min arm
 och seger gif åt mina tappra leder!
 Låt lyckan le en gång mot detta land,
 som kämpa vill i döden för sin ära
 och rädda det ifrån den afgrunds rand,
 hvars gap det genom svek står nära!
 O, led oss Du! Du är vår fasta borg,
 Du är vår blanka sköld, vårt vapen trygga,

på Dig allena uti nöd och sorg
vårt hopp förtröstansfullt vi vilja bygga!

(Sätter hatten på hufvudet och drager svärdet.)

Och nu, till strid, till strid för hem och härd,
när fosterlandets stämman höres kalla!
Mot fienden framåt med dragna svärd,
vårt fältrop vare: »*segra eller falla!*»

(Svänger svärdet öfver hufvudet och störtar ut. Trumhvirflar och fanfarer, betecknande början af striden. Björneborgarnes marsch spelas fortissimo.)

Ridå.

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904